

Design Modeling of Factors Affecting the Migration of Sports Elites in Iran

Mostafaei, Javad ^{1*}, Farzan Farzam², Aliverdinia Akbar³

Received: Nov 11, 2022

Accepted: Feb 03, 2023

Abstract

Objective: The purpose of this study was to design a modeling of factors affecting the migration sports elites in Iran.

Methodology: This research aims to be developmental-applicative, and in terms of nature, it is mixed (qualitative-quantitative) with a combined exploratory-sequential design. The target community of the research was experts who were aware of the research topic. In order to conduct in-depth interviews and collect qualitative data from the targeted snowball technique until the theoretical saturation stage, 17 people were selected as a sample and to complete the researcher-made questionnaires in quantitative section, a sample of 5 people was suggested. Using the thematic analysis method based on the model of Braun and Clark (2006), the effective factors on the migration of sport elites were identified and then modeling was done structural-interpretive analysis (ISM) use.

Results: 148 primary concepts were identified in the form of 30 sub-themes and 13 main themes and two general dimensions of repulsive factors and attractive factors affecting the migration of sports elites. These factors are in the sixlevels of the structural-interpretive model consisting of the inefficient management system factor in the sixthlevel, political instability and defective economic structure in the fifthlevel, the foresight of the elites in the fourthlevel, factors The development of life dimensions, financial attractions of the destination country and role modeling in the thirdlevel, media power factors, inappropriate location of the country of origin, limited beliefs and thoughts, incorrect selection process and sports development in the second level and the migration acceptability factor of the inappropriate location of the country in the level It was the first.

Conclusion: According to the findings of the research, Inefficient management with restrictive thinking and unknown strategies, defective economy and the country's chaotic political situation are among the important factors of the tendency to migrate among sports elites in Iran.

Keywords: Human Capital, Migration, Sports Elites, Sports Migration

1. Ph.D Student of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Mazandaran, Mazandaran, Iran.
2. Associate Professor of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Mazandaran University, Mazandaran, Iran.
3. Professor of Social Sciences, University of Mazandaran, Mazandaran, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: javad1mostafaei@gmail.com

Cite this article: Mostafaei, J., Farzan, F., & Aliverdinia, A. (2025). Design Modeling of Factors Affecting the Migration of Sports Elites in Iran. *Journal of Sport Management and Development*, 13(40), 132-158.

DOI: <http://doi.org/10.22124/jsmd.2023.23139.2734>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Elite human resources are the foundation of countries' wealth, and one of the most influential criteria for this important category is a phenomenon called migration. By the increase of human relationships among societies, the phenomenon of migration has also been raised as one of the most important social, political, economical and international issues, and over the time, the number of immigrants in the world has increased. One of the important types of immigration in countries that has been growing in recent years is the immigration of sports elites. The migration of sports elites, who are the symbol of a nation and country in international forums, can have adverse effects for countries which is of particular importance due to the cultural-social impact. This research tries to provide a model to identify the factors affecting the migration of sports elites in Iran.

Methodology

This study is of a mixed type (qualitative-quantitative), the qualitative phase was conducted to identify the factors affecting the migration of sports elites in Iran, according to the thematic analysis based on the Braun and Clark method, and the quantitative part of the research was also drawn using the structural-interpretive modeling (ISM) method of the level of the model and the relationship between the identified factors. The statistical community of the research included some university professors, managers and politicians familiar with the subject of the research and coaches and sports elites with international titles. For sample selection in the qualitative part, non-random sampling method with a targeted approach and chain reference type (snowball) and the theoretical saturation technique (17 people) were used, and in the quantitative part, 5 people were suggested as sample. Qualitative data were collected through in-depth interviews with experts and analyzed using the six-step method of Brown and Clark (2006). Maxqda software¹⁰ was used to identify themes. To collect quantitative data, the factors identified in the matrix table were prepared in the form of a questionnaire and provided to the research sample. In order to analyze the data, structural-interpretive modeling (ISM) steps were performed using Matlab^{2016a} software. The validity of the qualitative data was calculated by the method of review, by a colleague and review by the participants, and their reliability was calculated through the two-coder index (85%). The validity of the quantitative data was estimated through Lawshe content validity ratio (80%) and their reliability through Cronbach's alpha (86%).

Results

In the qualitative part of the research, after analyzing and examining the themes of the interviews, 148 initial concepts were extracted, in the next stage the initial

concepts were categorized into 30 sub-themes and these themes were categorized into 13 main themes in the final stage and finally into two general dimensions of repulsive factors and attractive factors. 13 identified concepts were classified into six levels after completing the steps of the structural-interpretive model, the factor of inefficient management system in the sixth level, the factors of political instability and defective economic structure in the fifth level, the factor of elites' foresight in the fourth level, the factors of development of life dimensions, the financial attractions of the destination country and modeling in the third level and in the second level of the model the factors of media-power, sports development, incorrect selection process, limited beliefs and thoughts, and inappropriate location of the country were placed. and finally the migrability factor of the destination country was drawn in the first level of the model. The destination country's migrability factor is at the highest position in the hierarchy of the structural-interpretive model of factors affecting the migration of sports elites, which means that it does not affect any of the factors, but is affected by all of them. The factor of "Inefficient management system" at the sixth level affects other factors affecting the migration of sports elites. Factors were classified according to the power of influence and dependence in four levels: autonomous (low power of influence, low dependence), dependent (low power of influence, high dependence), connected (high power of influence, high dependence) and influential (high power of influence, low dependence); based on , factors (modeling, financial attractions of the destination country, sports-development, incorrect selection process, power of the media, inappropriate location of the country of origin, foresight of the elite, development of life dimensions) are in the connected category, which have a high degree of influence and dependence and were identified as key factors that any change in any of them causes changes in other factors.

Discussion and Conclusion

Based on the structural-interpretive model of factors affecting the migration of sports elites in Iran, the inefficient management system is considered as the main and underlying factor influencing other factors. Today, managers need to improve planning of various capabilities in human resources, they need to effectively identify pressing and strategic issues and design. in addition, managers need effective coordination of planning and implementation of corrective plans for survival and maintaining productivity. Since the economic and political structure of a country have a close, so that the political structure of the country acts as a guiding system of the country's economic management and reflects the economic thinking of that political system. Disturbance in the management institution of a country, called political instability, can lead to economic instability. The factor of foresight sports elites has a significant effect on their migration in Iran. In fact, hope for a better life and foresight includes the feeling of ecstasy and joy and is experienced when a person expects a better future beyond his eyes. In order to improve the

behavior of human resources, the influencing factors must be identified, for this purpose, the necessary strategies to improve the human resources behavior should be identified and efforts should be made to improve it, the behavior of human resources has a positive relation with the type of work, attitude, motivation, ability and quality of their life dimensions. High levels of the quality of people's life dimensions and their perception of the reward system, salaries and wages will lead to higher motivation, job satisfaction, commitment and productivity. In countries where athletes have the support of various organizations and also the structure of their sports is such that the clubs are privately managed and their professional leagues are held at the highest level with the presence of the world's top players and coaches. These factors attract athletes from other countries in the form of sports development. In recent years, the strategic and potential impact of the process of attracting and supplying people, especially sports elites, has been increasingly noticed by countries, because elite human capital as the main source of sustainable competitive advantage is being replaced by other forms of capital. Therefore, inefficient management, political instability and poor financial conditions of athletes play an important role in the emigration of sports elites from the country; Efficient management in this field indicates a paradigm shift from traditional human resource management to modern human resource management, special attention to sports elites and their maintenance in Iran.

Keywords: Human Capital, Migration, Sports Elites, Sports Migration

---

References

- Bagheri, H., Qavam Sefat, M., & Haseli, M. (2019). Identifying and Prioritizing Factors Affecting Immigration of Elite athletes in Iran. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(2), 257-276. [In Persian]
  - Ellermann, A. (2020). Discrimination in migration and citizenship. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(12), 2463-2479.
  - Michelini, E. (2020). Coping with sport ambitions after forced migration: strategies of athletes. *European Journal for Sport and Society*, 17(4), 357-373.
  - Orłowski, J., Wicker, P., & Breuer, C. (2018). Labor migration among elite sport coaches: An exploratory study. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(3), 335-349.
  - Oonk, G. (2020). Sport and nationality: towards thick and thin forms of citizenship. *National Identities*, 1-19.
  - Rojo, J. R., Malagutti, J. P. M., Canan, F., Hirata, E., & Starepravo, F. A. (2021). Welcome to Brazil: An analysis of the migration of players to Brazilian basketball. *Journal of Anthropology of Sport and Physical Education*, 5(2), 3-7.
-

فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش

سال سیزدهم، شماره چهارم، پیاپی ۴۰

شناسه دیجیتالی: [10.22124/jsm.d.2023.23139.2734](https://doi.org/10.22124/jsm.d.2023.23139.2734)

مقاله پژوهشی

طراحی مدل عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران

جواد مصطفایی^{۱*}، فرزاد فرزاد^۲، اکبر علیوردی‌نیا^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۰

چکیده

هدف: هدف از این مطالعه طراحی مدل عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران بود. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای - کاربردی و از لحاظ ماهیت، آمیخته (کیفی - کمی) با طرح ترکیبی اکتشافی - متوالی است. جامعه هدف پژوهش، خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند. جهت انجام مصاحبه‌ها در بخش کیفی از روش هدفمند گلوله برفی تا مرحله اشباع نظری ۱۷ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند و در بخش کمی، برای تکمیل پرسشنامه‌های مستخرج از بخش کیفی نمونه‌ای به تعداد ۵ نفر پیشنهاد شد. از شیوه تحلیل تماتیک مبتنی بر مدل براون و کلارک (۲۰۰۶) عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی شناسایی شد و سپس مدل‌سازی با استفاده از تحلیل ساختاری - تفسیری (ISM) انجام شد. **یافته‌ها:** ۱۴۸ مفهوم اولیه در قالب ۳۰ تم فرعی، ۱۳ تم اصلی و دو بعد کلی عوامل دافعه و عوامل جاذبه موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی شناسایی شدند. این عوامل در شش سطح مدل ساختاری - تفسیری شامل عامل سیستم مدیریت ناکارآمد در سطح ششم، بی‌ثباتی سیاسی و ساختار اقتصادی معیوب سطح پنجم، آینده‌نگری نخبه‌ها در سطح چهارم، عوامل توسعه ابعاد زندگی، جاذبه‌های مالی کشور مقصد و الگوبرداری در سطح سوم، عوامل قدرت رسانه، موقعیت نامناسب کشور مبدأ، باورها و تفکرات محدود، فرآیند انتخابی نادرست و توسعه ورزش در سطح دوم و عامل مهاجرپذیری کشور مقصد در سطح اول قرار گرفتند. **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های پژوهش، مدیریت ناکارآمد با تفکرات محدود کننده و استراتژی‌های نامعلوم، اقتصاد معیوب و وضعیت سیاسی نابسامان کشور از عوامل مهم گرایش به مهاجرت در بین نخبه‌های ورزشی در ایران است.

واژه‌های کلیدی: سرمایه انسانی، مهاجرت، نخبه‌های ورزشی، مهاجرت ورزشی

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

۲. دانشیار مدیریت ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

۳. استاد علوم اجتماعی، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: javad1mostafaei@gmail.com

استناد: مصطفایی، جواد؛ فرزاد، فرزاد و علیوردی‌نیا، اکبر. (۱۴۰۳). طراحی مدل عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران. مدیریت و توسعه ورزش، ۴ (۴۰)، ۱۳۲-۱۵۸.

DOI: <http://doi.org/10.22124/jsm.d.2023.23139.2734>

مقدمه

نخبگان سرمایه‌های انسانی هر جامعه‌ای محسوب می‌شوند، به طوری که پیشرفت در عرصه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جوامع را رقم می‌زند (Shirkhani & Baizidi, 2018)؛ از طرفی، امروزه کاملاً پذیرفته شده است که قدرت کشورها بر اساس سرمایه انسانی خلاق و نخبه سنجیده می‌شود، بنابراین کشورها باید بهترین برنامه‌ریزی را برای با اهمیت‌ترین سرمایه خود داشته باشند (Abedi Jafari et al, 2010). در همین راستا، سازمان ملل متحد^۱ به عنوان معتبرترین مرجع، منابع انسانی نخبه را پایه و اساس ثروت ملت‌ها می‌داند و یکی از تاثیرگذارترین معیار بر این مقوله مهم را پدیده‌ای به نام مهاجرت^۲ معرفی می‌کند (United Nations Report, 2008).

مهاجرت را می‌توان از مهم‌ترین روندهای صعودی در حوزه بین‌المللی دانست؛ این پدیده، به خصوص در بین کشورهای جهان سوم از اهمیت بیشتری برخوردار است، چون این کشورها در فرآیند جریان بین‌المللی سرمایه انسانی، سرمایه‌های بیشتری را از دست داده و از این موضوع بیشتر متاثر شده‌اند (Nikooye et al, 2020). با افزایش ارتباطات انسانی بین جوامع، پدیده مهاجرت نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین موضوع‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و بین‌المللی مطرح شده است و با توجه به گزارش بانک جهانی، با گذشت زمان تعداد مهاجران در سطح دنیا روند صعودی داشته است، به طوری که در سال ۲۰۰۰ میلادی در سطح جهان، ۱۷۳ میلیون نفر مهاجر وجود داشته است که این رقم در سال ۲۰۲۰ به بیش از ۲۸۱ میلیون

نفر رسیده است (The World Bank Report, 2020: 6).

همچنین بر اساس آمار سازمان بین‌المللی مهاجرت^۳، افرادی با مهارت بالا و تخصص‌های ویژه بیش از ۳۵ درصد مهاجران در دنیا را تشکیل داده‌اند (International Organization for Migration Report, 2020). مهاجرت نخبگان را نباید صرفاً در دانشگاهیان و نخبه‌های علمی خلاصه کرد، این طیف امکان دارد حجم وسیعی از متفکران، نویسندگان، ورزشکاران، هنرمندان، صنعت‌گران، مخترعان و پزشکان و ... را شامل شود (Ellermann, 2020). یکی از انواع مهم مهاجرت که در چند سال اخیر روند رو به رشدی داشته است، مهاجرت نخبه‌های ورزشی^۴ است (Orlowski & et al, 2018). این پدیده موضوع جدیدی است که در دوره معاصر و بعد از جنگ جهانی دوم روند صعودی داشته است و تعداد زیادی از ورزشکاران کشورهای مختلف دنیا به دنبال پناهندگی در سایر کشورهای هستند (Sine & Botelho, 2014). نخبه ورزشی به افرادی اطلاق می‌شود، که در قالب تیم‌های ملی کشورها در رقابت‌های بین‌المللی نظیر المپیک و مسابقات جهانی شرکت کرده‌اند (Bertollo et al, 2012).

مهاجرت نخبه‌های ورزشی که نماد و سمبل یک ملت و کشور در مجامع بین‌المللی هستند می‌تواند اثرات سوئی برای کشورها داشته باشد؛ از طرفی، پیشرفت‌هایی که در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای کشور رقم می‌خورد به علاوه توسعه پایدار ورزشی، شرکت در میداين ورزشی بین‌المللی، به اهتزاز در آوردن پرچم کشور، نهادینه کردن

³ International Organization for Migration (IOM)

⁴ Migration of sports elites

¹ The United Nations

² Maigration

۲۰۲۱ توکیو، نام ۵ ورزشکار ایرانی در فهرست تیم پناهندگان المپیک به چشم می‌خورد که قبلاً در ایران به صورت حرفه‌ای فعالیت ورزشی داشته‌اند و قهرمانی‌های متعددی کسب کرده‌اند (Mohamad, 2020). شاید این تعداد از مهاجرت نشان‌گر وضعیت بحرانی نباشد اما با توجه به اثرگذاری فرهنگی و رسانه‌ای ورزش و نخبه‌های ورزشی در اجتماع، این مسأله مهم نیاز به بررسی جدی دارد، با در نظر گرفتن این واقعیت که رقابت جهانی برای جذب استعدادها و سرمایه‌های انسانی روز به روز شدیدتر می‌شود، در مورد ورزشکاران که معمولاً از توانمندی‌های فکری و فیزیکی بصورت توان‌آمان بهره‌مند هستند، بی‌شک رقابت سخت‌تر و حساس‌تر می‌شود، شدت این رقابت زمانی بیشتر روشن می‌شود که در نظر داشته باشیم که برخی از مسابقات جهانی به ویژه میدان المپیک، دیگر صرفاً محلی برای جدال ورزشی کشورها نیست، بلکه به عنوان آوردگاهی به صحنه نمایش قدرت اقتصادی و اجتماعی کشورها تبدیل و جدول رتبه‌بندی مدال‌ها از اهمیت قابل توجهی برخوردار شده است؛ بنابراین کشورها برای بهبود وضعیت خود و نمایش بهتر در این رتبه‌بندی، ممکن است به جذب سرمایه‌های ورزشی سایر کشورها از طریق پیشنهادهای جذاب مالی و کاری روی بیاورند، این پیشنهادات برای برخی ورزشکاران ایرانی که بعضاً از شرایط و حمایت‌های مالی خوبی نسبت به هم نوعان بین‌المللی خود برخوردار نیستند، می‌تواند جذاب باشد (Bagherzadeh & Shariati, 2021).

مهاجرت حوزه‌های مختلفی را شامل می‌شود به طوریکه، با رویکرد مبانی نظری خاصی نمی‌توان عاملی را دلیلی برای مهاجرت دانست. بلکه مهاجرت در پاسخ به دامنه وسیعی از عوامل با

ورزش در سطح کشور و فرهنگ‌سازی غنی، همه و همه در سایه تلاش نخبگان ورزشی در کشور اتفاق می‌افتد (Hosseini et al, 2020). تصمیم به مهاجرت در بین نخبه‌های ورزشی تنها در پاسخ به مشکلات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و یا بلایای طبیعی در کشور مبدأ شکل نمی‌گیرد، بلکه این تصمیم بستگی بسیاری به اطلاعات، ادراک و دستگاه ارزشی جامعه مبدأ دارد، به بیان دیگر، سودای مهاجرت در سایه تصویر ذهنی^۱ از شرایط جامعه مقصد در ذهن نخبه‌های ورزشی بر ساخته می‌شود، چه بسا این سودای مهاجرت در بین آنها بسیار فراگیر باشد اما به دلیل مشکلات قانونی یا عدم توانایی مالی تعدادی کمی از آنها درصدد اقدام به مهاجرت برآیند (Van et al, 2018).

مهاجرت نخبه‌های ورزشی به کشورهای دیگر، پدیده جدیدی است که ورزش کشور ایران نیز با آن مواجه شده است و با توجه به اثرگذاری فرهنگی- اجتماعی موضوع و پرداختن جریان‌های رسانه‌ای و افکار عمومی به آن دارای اهمیت ویژه‌ای است. طبق گزارش مرکز رصدخانه مهاجرت ایران، مهاجرت‌های صورت گرفته در بین ورزشکاران ملی‌پوش در رشته‌های مختلف به ویژه رشته‌های انفرادی در کنار مهاجرت داوران و مربیان در سطح ملی در دو دهه اخیر ۵۸ نفر بود. از طرفی، روند این مهاجرت‌ها در آستانه رقابت‌های المپیک رو به افزایش می‌باشد (Iran Migration Outlook, 2021) علاوه بر این، از المپیک ۲۰۱۶ برای اولین بار ورزشکارانی که از کشور خود مهاجرت کرده‌اند و همچنین ورزشکارانی که کشور آنها درگیر جنگ و ناامنی است اجازه دارند در قالب تیم پناهندگان المپیک^۲ در این بازی‌ها شرکت کنند؛ در المپیک

^۱. Image

^۲. Refugee Olympic Team (ROT)

در کشورهای فرستنده ایجاد نمی‌شود، بلکه عوامل کششی موجود در کشورهای پذیرنده دلیل مهاجرت افراد می‌باشد (Hughes, 2021). در سال‌های اخیر دلایل مهاجرت نخبه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. ShariatNejad & et al, 2022. در پژوهشی عوامل پیشایندی و پسایندی مهاجرت سرمایه انسانی در ورزش را بررسی کردند و فرصت رشد، تعالی و حقوق بالا را عوامل پیشایندی و تضعیف جایگاه ورزش ملی، افول ورزش قهرمانی و الگوپذیری منفی نوجوانان را عوامل پسایندی مهاجرت در حوزه ورزش معرفی کردند. Bagherzadeh & Shariati, 2021 در پژوهشی رفتارهای مهاجرتی ورزشکاران ایرانی را با تمرکز بر رویکرد کششی و رانشی بررسی کردند که نبود حامی مالی و لیگ حرفه‌ای و شغل مناسب را در دسته عوامل رانشی و مهمان نوازی، حضور افراد ایرانی در کادر فنی تیم‌های سایر کشورها و آسایش اعضای خانواده را در دسته عوامل کششی معرفی کردند. یافته‌های Bagheri et al, 2019 در ایران نشان داد، عامل اقتصادی با مولفه‌های دسترسی به فرصت شغلی بهتر، تفاوت وضعیت رفاهی کشور مبدا و مقصد از مهم‌ترین عوامل مهاجرت ورزشکاران نخبه می‌باشد و عامل حرفه‌ای با مولفه‌های دسترسی به امکانات و مربی، بی‌برنامگی فدراسیون در رتبه بعدی قرار دارد. همچنین اعلام کردند که عامل سیاسی با مولفه‌های ناکارآمدی مدیریت کلان کشور، نفوذ گرایش‌های سیاسی در ورزش در رده بعدی قرار دارد. Nikooye et al, 2020 در یافته‌های پژوهش خود با رویکرد آینده‌پژوهی عوامل تاثیرگذار بر مهاجرت نخبگان اظهار کردند، شاخص‌های آموزشی، شغلی معیشتی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به ترتیب از شاخص‌های با اهمیت تاثیرگذار بر مهاجرت

اثربخشی گوناگون بوجود می‌آید، الگوها و روندها در مهاجرت از آن حکایت دارند که با یک سطح تحلیل نمی‌توان جریان‌های مداوم مهاجرت را تبیین کرد؛ بلکه ماهیت چند وجهی آن نیازمند نظریه پیچیده است که دورنماها، فرضیه‌ها و سطوح مختلف را در برگیرد (Bryan, 2014). بر همین اساس، Everet Lee درباره عوامل مهاجرت مدل جامع و دوسویه دافعه - جاذبه^۱ را مطرح کرده است که بر اساس آن هر عمل مهاجرتی وابسته به عوامل کشور مبدا (مشکلات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و ...)، عوامل مربوط به کشور مقصد (درآمد بالا، آزادی سیاسی و اجتماعی و ...) و عوامل فردی می‌باشد (Ellermann, 2020). نظریه اقتصادی نئوکلاسیک^۲ تفاوت دستمزد افراد بین دو کشور مبدا و مقصد را علت مهاجرت‌های بین‌المللی معرفی می‌کند و در کل مهاجرت را یک تصمیم فردی می‌داند که صرفاً برای افزایش درآمد انجام می‌شود، برعکس، طرفداران نظریه‌های اقتصاد جدید مهاجرت^۳ معتقدند، مهاجرت بین‌المللی در واکنش به وضعیت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه بوجود می‌آید و نتیجه نابرابری در توزیع قدرت و ثروت می‌باشد و بر همین اساس، تصمیم‌های مهاجرتی به وسیله افراد به تنهایی گرفته نمی‌شود، بلکه واحد بزرگ‌تر نوعاً خانواده و اجتماع چنین تصمیمی را می‌گیرند (Arango, 2017)، تئوری‌های بازار دوگانه کار^۴ و نظام جهانی^۵ مهاجرت بین‌المللی را ناشی از تقاضا توسط جوامع صنعتی نوین می‌داند، Wallerstein معتقد است، مهاجرت به خاطر عامل فشار موجود

¹. Push and Pull Theory

². Neoclassical Economics

³. New Economics of Migration

⁴. Dual Labor Market

⁵. World System Theory

راحت برای اخذ ویزای اقامت، حمایت کمیته ملی المپیک از ورزشکاران مهاجر از دلایل مهم مهاجرت ورزشکاران نخبه می‌باشد. Garrett et al, 2020 مهاجرت دانشجویان ورزشکار از کشور انگلستان به آمریکا را مطالعه کردند و نشان دادند پنج عامل مهم تاثیرگذار بر مهاجرت دانشجویان عبارت‌اند از: رابطه بین مربی و ورزشکار، خواسته‌های آموزشی، شرکت در رقابت‌های سطح بالا، شرکت در مسابقات دانشجویان و تصور از ورزش به عنوان شغل می‌باشند.

آنچه که مسلم است، مهاجرت نخبه‌های ورزشی و مدال‌آور ایران، به عنوان یکی از مسائل مهم در حوزه ورزش و جامعه شناخته شده است. طبق بررسی‌های به عمل آمده، مطالعات انجام گرفته در ایران در زمینه مهاجرت، بیشتر بر مطالعه ابعاد مختلف مهاجرت نخبگان علمی متمرکز بوده‌اند و مطالعات اندکی به بررسی ابعاد مختلف مهاجرت نخبه‌های ورزشی پرداخته است؛ از آنجایی که نخبه‌های ورزشی چهره‌های شناخته شده در سطح ملی و مجامع بین‌المللی هستند و تاثیر زیادی بر وجهه و آینده کشور دارند و همچنین یکی از عوامل مهم توسعه ورزش کشور محسوب می‌شوند ولی در ارتباط با دلایل مهاجرت آنها مطالعه جامع و دقیقی در کشور انجام نشده است، بدین منظور، محقق در این پژوهش سعی دارد تا مدلی را برای شناسایی عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران ارائه دهد.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از لحاظ ماهیت، از نوع آمیخته (کیفی- کمی) است؛ از منظر هدف توسعه‌ای-

نخبگان در سال‌های آتی محسوب می‌شود. Çimen et al, 2020 در پژوهشی دیده شدن در عرصه بین‌المللی، جذب جوانان توسط دانشگاه‌های معتبر، استراتژی نتیجه‌گرایی مدیران ارشد، درآمد بیشتر، کاهش توجه رسانه‌های مختلف بعد از قهرمانی، عدم اشتغال قهرمانان بعد از دوره قهرمانی، کیفیت بالای برگزاری لیگ‌ها که ورزشکاران را جذب می‌کند، بعضی از ورزشکاران علاقه‌مند به تجربه دوره قهرمانی با ملیت‌های مختلف هستند، الگوبرداری از دوستان و آشنایان که قبلاً مهاجرت کرده‌اند، اعطای کارت‌های اعتباری مختلف با شرایط عالی را از عوامل مهاجرت نخبه‌های ورزشی عنوان کردند. Rojo et al, 2021 در پژوهش خود مدلی مبتنی بر این درک ارائه دادند که فرآیند مهاجرت در بخش ورزش تحت تأثیر مجموعه‌ای از چهار بعد کلی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و شخصی می‌باشد. Marques et al, 2022 درون‌کشوری ۱۳ فوتسال‌یست نخبه مرد در کشور برزیل را بررسی کردند و اظهار داشتند که الگوبرداری، اصرار خانواده و ارتباط در رسانه‌های اجتماعی از عوامل تاثیرگذار بر مهاجرت آنها می‌باشد. Michelinini, 2020 در پژوهش خود عواملی مانند امید به آینده بهتر، تامین زندگی ورزشکاران بعد از دوره حرفه‌ای، برنامه‌های استراتژیک سیاسی کشورها، وضعیت اقتصادی ناسامان کشور، لیگ‌های معتبر، تبلیغات جذاب، ارتباط سریع و آسان، نبود امنیت شغلی برای خود و خانواده را دلیلی برای مهاجرت ورزشکاران نخبه معرفی کردند. Oonk, 2020 در نتایج پژوهش خود اعلام کرد، عدم انتخاب یا عضویت افراد برای عضویت در تیم‌های ملی و شرکت در مسابقات انفرادی، توسعه بخش اقتصادی در ورزش، اقدامات

1. Qualitative-Quantitative Mixed

کاربردی و طرح ترکیبی مورد استفاده در آن، متوالی- اکتشافی^۱ بود. مرحله کیفی جهت شناسایی عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران، بر مبنای تحلیل تماتیک^۲ مبتنی بر روش Braun & Clarke انجام گرفت. روش تحلیل تماتیک، شیوه‌ای برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوی موجود در داده‌های کیفی است که از طریق وجود نظم مفهومی داده‌ها استخراج و هدف اصلی آن، شناسایی تم‌ها، یعنی الگوها در داده‌های مهم یا جالب توجه پژوهشگر است (Hashemi & Ghasemi, 2020). در بخش کمی پژوهش نیز با استفاده از روش مدل‌سازی ساختاری- تفسیری^۳ (ISM) سطوح مدل و نحوه ارتباط میان عوامل شناسایی شده ترسیم شد. جامعه آماری پژوهش شامل برخی از افراد آشنا به موضوع پژوهش بود که مشخصات جمعیت‌شناختی آنها در جدول ۱ ارائه شده است. برای انتخاب نمونه در بخش کیفی، از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی با رویکرد هدفمند^۴ و از نوع ارجاعی زنجیره‌ای (گلوله برفی)^۵ و از تکنیک اشباع نظری استفاده شد، به طوری که بعد از انجام ۱۴ مصاحبه، اطلاعات بدست آمده تکراری شد و جهت اطمینان از رخداد اشباع، مصاحبه‌ها تا ۱۷ نفر ادامه یافت. داده‌های کیفی، از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با خبرگان جمع‌آوری و با بهره‌گیری از روش شش مرحله‌ای براون و کلارک (۲۰۰۶) مطابق مراحل ۱. آشنایی با داده‌ها؛ ۲. ایجاد

کدهای اولیه؛ ۳. جستجوی مضامین و تم‌ها؛ ۴. مرور و بررسی مضامین و تم‌ها؛ ۵. تعریف مضامین و تم‌ها و ۶. تحلیل نهایی و تهیه گزارش، تجزیه و تحلیل شد (Braun & Clarke, 2006). همچنین، برای شناسایی مضمون‌ها از نرم‌افزار MAXQDA^{۱۰} استفاده شد.

به منظور اطمینان از روایی داده‌های کیفی، دو معیار بازبینی توسط همکار^۶، بازبینی توسط مشارک‌کنندگان^۷ بکار گرفته شد (Tabatabaee & et al, 2013). از نظر بازبینی توسط همکار، از یک نفر همکار آشنا به روش‌شناسی مطالعات کیفی و فرآیند کدگذاری و برداشت‌های متنی نظرخواهی و مشورت گرفته شد؛ کدگذاری چند مصاحبه با نظارت وی انجام و بعد از بررسی تایید شد. علاوه براین، متن مصاحبه‌ها و تحلیل‌ها و نتایج کدگذاری‌ها در اختیار چند تن از مشارکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها قرار گرفت و از آنها خواسته شد هرگونه اصلاح، تغییر یا تعدیل ضروری را اعمال کنند.

برای محاسبه پایایی داده‌ها از شاخص دو کدگذار^۸ استفاده شد، که این شاخص به درجه‌ای اشاره دارد که دو یا چند کدگذار نتایج یکدیگر را تکرار کنند (Khastar, 2009). برای این منظور از همکار پژوهش (کدگذار) درخواست شد تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کردند و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل بکار می‌رود، از رابطه زیر محاسبه شد.

$$\text{درصد پایایی} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}}$$

^۱. Sequential-Exploratory Mixed Methods Design

^۲. Thematic analysis

^۳. Interpretive structural model

^۴. Purposeful Sampling

^۵. Snowball sampling

^۶. Peer debriefing

^۷. Member checking

^۸. Intercoder reliability

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناسی خبرگان شرکت کننده در پژوهش

ردیف	مشارکت کننده	تحصیلات	رشته تحصیلی	جنس	سن
P ₁	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	جامعه شناسی	مرد	۵۶
P ₂	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۵۷
P ₃	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	زن	۳۷
P ₄	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	فیزیولوژی ورزشی	مرد	۴۱
P ₅	عضو تیم ملی وزنه برداری	دکتری	فیزیولوژی ورزشی	مرد	۳۶
P ₆	سرمری سابق تیم ملی کشتی فرنگی	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۰
P ₇	عضو شورای فنی تیم های ملی کشتی	کارشناسی ارشد	علوم ورزشی	مرد	۵۳
P ₈	مری بین المللی بسکتبال	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۶
P ₉	کشتی گیر سابق تیم ملی	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۳۴
P ₁₀	مجری تلویزیون	دکتری	مدیریت رسانه	مرد	۴۸
P ₁₁	خبرنگار ورزشی	کارشناسی ارشد	مهندسی کامپیوتر	مرد	۴۳
P ₁₂	نماینده مجلس	دکتری	علوم سیاسی	زن	۴۲
P ₁₃	رئیس رصدخانه مهاجرت ایران	دکتری	اقتصاد	مرد	۴۹
P ₁₄	پژوهشگر مرکز پژوهش های مجلس	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۳۸
P ₁₅	عضو هیئت علمی پژوهشگاه تربیت بدنی	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۳۹
P ₁₆	پژوهشگر حقوق ورزشی	دکتری	حقوق	مرد	۴۰
P ₁₇	مری فوتبال بانوان	کارشناسی ارشد	شیعی	زن	۴۵

داده های کمی نیز با استفاده نسبت روایی محتوایی^۱ لاوشه^۲ ۸۰ درصد و پایایی داده ها از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۸۶ درصد برآورد شد. در ادامه، برای تجزیه و تحلیل داده های کمی و تعیین روابط علی- معلولی عوامل، مراحل مدل سازی ساختاری- تفسیری (ISM) با بهره گیری از نرم افزار Matalab^{2016a} طی شد.

پایایی بین کدگذاران برای مصاحبه های انجام گرفته، برابر ۸۵ درصد بدست آمد؛ با توجه به اینکه میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است (Hooman, 2017)، در نتیجه قابلیت اعتماد کدگذاری ها مورد تایید است و می توان ادعا کرد که مصاحبه از پایایی خوبی برخوردار است. برای جمع آوری داده های بخش کمی پژوهش، پس از شناسایی عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه های ورزشی در ایران، عوامل شناسایی شده در جدول ماتریسی به صورت پرسشنامه ای با تکنیک مدل سازی ساختاری- تفسیری (ISM) تنظیم و در اختیار نمونه پژوهش قرار گرفت، پیشنهاد شده است حداقل از نظر ۵ نفر خبره استفاده شود (Soti et al, 2010) و از آنها درخواست شد، در خصوص وجود رابطه بین عوامل شناسایی شده، نگرش خود را بیان نمایند. روایی

¹. Content Validity Ratio

². Lawshe

جدول ۲. پایایی دوکگذار

ردیف	مجموعه	کل کدها	تعداد واقعات	تعداد تیم	ضریب پایایی
۱	P2	۲۹	۱۳	۳	٪۸۹
۲	P6	۳۰	۱۳	۴	٪۸۶
۳	P9	۲۷	۱۱	۵	٪۸۱
	کل	۸۶	۳۷	۱۲	٪۸۵

یافته‌های پژوهش

مصاحبه‌ها، تعداد ۱۴۸ مفهوم اولیه استخراج شد. مفاهیم اولیه در مرحله بعدی در ۳۰ تم فرعی و این تم‌ها در مرحله نهایی در ۱۳ تم اصلی و در نهایت در دو بعد کلی عوامل دافعه و عوامل جاذبه مطابق جدول ۳ دسته‌بندی شدند.

به منظور ترسیم مدل ساختاری- تفسیری دلایل مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران، لازم بود که ابتدا عوامل موثر در این زمینه شناسایی شود. بدین منظور، پس از تحلیل و بررسی مضمون

جدول ۳. مضامین حاصل از مصاحبه‌ها

مضامین	کدهای باز	تم‌های اصلی	تم‌های فرعی	بعد
P5, p6, p7, p10, p13	توجه بیش از حد مسئولان به برخی رشته‌های ورزشی	ناعدالتی مدیران		
P4, p8, p11	تبعیض جنسیتی در برخی رشته‌ها			
P1, p3, p6, p8, p9, p10, p14, p16	ناعدالتی در انتخابی تیم ملی			
P1, p2, p4	توجه کم به تفریح و سرگرمی ورزشکاران			
P1, p3, p6, p8, p9, p10, p14, p16	توجه خاص به تعداد اندکی از ورزشکاران			
P5, p6, p7, p15	نابرابری پرداخت و قراردادهای مالی			
P8, p12, p16	به حاشیه راندن افراد ورزشی مستعد در سازمان‌های ورزشی			
P3, p7, p14	تفکر نتیجه‌گرایی مدیران			
P3, p12, p17	فعالیت‌های غیرعلمی یا غیرمجاز در ورزش			
P2, p3, p13, p16	نگاه غیرحرفه‌ای مدیران به ورزش			
P1, p2, p3, p4, p5, p6, p7, p8, p13, p15	عملی نشدن وعده‌های مسئولان	رویکرد مدیریت ضعیف		
P4, p13, p17	تفکر ابزاری مدیران نسبت به ورزشکاران			
P5, p16, p17	بی‌برنامگی فدراسیون‌ها برای ورزشکاران و رشته‌های ورزشی			
P7, p8, p11	نفوذ گرایش‌ها و تفکرات سیاسی در ورزش			
P5, p7	ارتباط ضعیف بین ورزشکاران و مدیران ارشد			
P8, p16	عدم تقبل هزینه‌های اعزام تیم‌ها و ورزشکاران از جانب فدراسیون	استراتژی ناقص مدیران		
P2, p5, p17	جایگاه نامشخص ورزش در راهبردهای اصلی کشور			
P1, p9, p10, p14	عدم اعطای حق پخش تلویزیونی به باشگاه‌ها			
P1, p3, p7, p12, p16	بی‌کفایتی و ناکارآمدی نظام مدیریتی			

بعد دافعه

P5, p6, p13, p15	بی توجهی مدیران به مسائل معیشتی ورزشکاران		
P5, p6, p13, p15	نداشتن امنیت اقتصادی بعد از عمر قهرمانی		
P1, p3, P5, p6, p15	نگرانی از تأمین آینده مالی خانواده	آینده اقتصادی	
P1, p8	تصور آینده مالی و تلاش برای کسب حداکثر درآمد		
P4, p14	برنامه ریزی ضعیف برای آینده اقتصادی ورزشکاران	مبهم	
P2, p4, p5, p6, P9, p12	عدم تناسب درآمد و هزینه		
P1, p2, p11, p17	هزینه و تورم بالا		
P6, p7, p8	عدم تأمین ورزشکاران از لحاظ مالی		
P6, p14, p16	پرداخت دیر هنگام پاداشها و جوایز مصوب	ساختار اقتصادی	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p16, p17	درآمد و حقوق پایین		
P1, p2, p3, p4, p6, p7, p8, p16, p17	وضعیت مالی ضعیف گذشته خانوادگی	ضعف مالی	معیوب
P2, p10, p11	رشد اقتصادی کند در کشور		
P2, p5, p6, p16	مصوب نشدن جوایز قهرمانان		
P2, p5, p6, p16	کاهش پرداختها در زمان عدم نتیجه گیری		
P2, p4, p5, p6, p10, p16	کمبود فرصت شغلی مناسب بعد از دوران حرفه ای		
P2, p4, p5, p6, p10, p16	عدم اشتغال به شغل دیگر با توجه به زمان زیاد اردوها		
P2, p4, p5, p6, p10, p16	کمبود شغل متناسب با تخصص ورزشکاران	چرخه اشتغال	
P2, p4, p5, p6	کمبود فرصت های شغل دولتی برای ورزشکاران	معیوب	
P2, p4, p5, p6	امنیت شغلی محدود برای خود و خانواده		
P1, p12	ناآشنایی مردم از مشکلات ورزشکاران		
P1, p12, p15	ناشناخته ماندن فلسفه ورزش برای ورزشکار	ناآگاهی	
P1, p2	ضعف وطن دوستی و وطن پرستی		باورها و تفکرات محدود
P1, p2, p17	ضعف دانش سیاسی ورزشکار		
P1, p2, p4	محدودیت های مذهبی و دینی	نگرش های محدود	
P1, P8	محدودیت های قومیتی و جنسیتی		
P1, p4	محدودیت های فرهنگی (حجاب)		
P8, p10	همجواری با کشورهای مهاجرپذیر		
P2, p5, p6, p10	زندگی در کشورهای کمتر توسعه یافته (جهان سوم)	شرایط جغرافیایی	موقعیت نامناسب کشورمبدا
P1, p10	زندگی در کشورهای واقع در خاورمیانه		
P9, p13	قحطی و خشک سالی		
P5, p6, p7, p16, p17	فرآیند اشتباه انتخاب یا عضویت افراد برای عضویت در تیمها		
P3, p8, p12, p14, p15, p16	فراوانی و وفور استعدادهای داخلی	انتخابی سخت	فرآیند انتخابی نادرست
P3, p8, p12, p14, p15, p16	پشت درمندان در راستای عضویت در تیمها		
P3, p8, p12, p14, p15, p16	برنامه نامشخص برای انتخاب افراد		
P2, p11	مشکلات نظام وظیفه		
P10, p12	وجود رانت برای گروهی خاص	بروکراسی ضعیف	بی ثباتی سیاسی
P8, p15	وجود تبعیض		
P11, p15	فساد اداری		
P1, p13	برنامه های استراتژیک سیاسی کشورها	جایگاه ضعیف	

P1, p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	وضعیت اقتصادی نابسامان کشور	بین‌المللی	
P1, p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	شرایط سیاسی نابسامان		
P1, p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11	اعمال تحریم‌های مختلف بر علیه کشورها		
P1, p2, p3, p4, p8, p9,	جنگ‌های مختلف بین کشورها		
P1, P2, P7	برخوردهای چندگانه و تبعیض مذهبی		
P10, p11	بروکراسی‌های بیش ازحد		
P4, p5, p16	برخورد سخت‌گیرانه با ورزشکار	تصمیمات	
P11, P13	شایسته‌سالاری ضعیف در کشور	سیاسی	
P2, p3, p10, p14	تصمیم‌های غلط سیاست‌گذاران ورزش کشور	ناکارآمد	
P2, p3, p10, p14	ضعف در ارتباطات با مراکز پیشرفته در دنیا		
P11, P14	اخراج بعضی از ورزشکاران از کشور		
P1, p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	برگزاری لیگ‌های حرفه‌ای در سطح بالا		
P1, p2, p3, p4, p8, p9,	برگزاری رقابت‌های معتبر		
P1, p2, p3, p4, p8	رقابت با نخبه‌ها	سازماندهی	
P1, p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	برگزاری رقابت‌های مختلف برای بانوان	رقابت‌های	
p4, p8, p9, p10, p11	برگزاری لیگ‌های دانشگاهی	ورزشی	
p2, p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	فعالیت باشگاه‌های خصوصی		
p3, p4, p8, p9, p10, p11, p12	برگزاری لیگ‌های حرفه‌ای برای جوانان		
P6, p7, p16, p17	ارتباط با مربیان سطح بالا		
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p14,	دسترسی به امکانات استاندارد دوره‌های آموزشی		توسعه ورزش
P1, p2, p8, p9, p10, p14, p15, p16, p17	دسترسی به بروزترین روش‌ها و برنامه‌های تمرینی	ارتقای	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p14	دسترسی به جدیدترین اطلاعات ورزشی مورد نیاز	زیرساخت	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p11, p12, p14, p15	دسترسی به وسایل و ابزار پیشرفته		
P1, p2, p8, p9, p10, p11, p12, p14, p16, p17	دسترسی به اماکن ورزشی پیشرفته		
p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p14, p15	فعالیت مراکز استعدادیابی		
p8, p9, p10, p12, p14, p15, p16, p17	دسترسی به سهمیه‌های ورزشی		
p3, p4, p7, p8, p10, p11, p15, p16, p17	حمایت سازمان‌های مختلف کشورها	تبیین مسیر	
p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p16, p17	حمایت فدراسیون‌ها		
p2, p3, p4, p11, p12, p14, p15, p16, p17	درآمد زیاد ورزشکاران در کشورهای دیگر		
p3, p4, p7, p8, p9, p10, p12, p14, p15, p16, p17	درآمد و دسترسی به فرصت‌های شغلی بهتر	وضعیت	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p15	پرداخت دستمزدهای بالا	اقتصادی	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p15	زیرساخت‌های مالی و اقتصادی کشور	کشورهای	جاذبه‌های
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p12, p14, p15, p16, p17	شرایط اقتصادی بهتر	مهاجرپذیر	مالی کشور
P1, p2, p3, p4, p10, p11, p12, p14, p15	مالیات کمتر		مقصد
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p15, p16, p17	آسایش اعضای خانواده	وضعیت	
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12	جذابیت زندگی مدرن	رفاهی	
P1, p2, p3, p4, p7, p12, p14, p15, p16, p17	جذب جوانان توسط دانشگاه‌های معتبر		

P1, p2, p3, p4, p12, p14, p15, p16, p17	تبلیغات جذاب		
P1, p2, p3, p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p14	برخورداری از حمایت مالی و امتیازات ویژه		
p4, p7, p8, p9, p10, p11, p12, p14, p15, p16, p17	شرایط زندگی عالی ورزشکار و اعضای خانواده		
P1, p2, p4, p5, p12, p15, p17	اعطای پاداش‌های مختلف		
P1, p2, p4, p5, p6, p7, p8, p10, p12, p15, p17	اعطای مسکن و ماشین مناسب		
P1, p2, p4, p5, p8, p10, p12, p15, p17	اعطای کارت‌های اعتباری مختلف با شرایط عالی	امتیازهای حمایتی	
P1, p2, p4, p5, p8, p10, p12, p15, p17	ارائه پیشنهادات مالی وسوسه کننده توسط بعضی از کشورها		
P1, p2, p4, p5, p8, p10, p12, p15, p17	بورسیه‌های مالی جذاب		
P1, p9, p10, p11, p13, p15, p16	ورود افراد و رسانه‌های غیرمتخصص به ورزش		
p9, p10, p11, p13p	انتقادهای بدنبال شکست (از جانب مدیران، رسانه‌ها و مردم)		
P1, p9, p10, p11, p13	کاهش توجه رسانه‌های مختلف بعد از قهرمانی		
P1, p9, p10, p11, p13p p15, p16	حاشیه‌سازی توسط رسانه‌ها	نفوذ رسانه	
P1, p9, p10, p11, p15, p16	تبلیغ در فضای مجازی		
p9, p10, p11, p13p p15, p16	پوشش گسترده رسانه‌ها		
P1, p9, p10	دسترسی آسان با افراد مختلف در فضای مجازی	ارتباطات مجازی	قدرت رسانه
P9, p10	ارتباط آسان از طریق فضای مجازی		
P9, p10	ارتباط آن توسط رسانه‌های فضای مجازی		
P12, p13, p14	وجود رابطه‌هایی در کشورها و ارائه پیشنهاد مهاجرت		
P12, p13	روابط خانوادگی ورزشکاران		
P12, p13	حضور ایرانی‌ها در کادر فنی سایر کشورها	روابط بین‌المللی	
P8, p10, P12, p15, p17	دید شدن در عرصه بین‌المللی		
P12, p13, p14, p16	ترانسفر بازیکنان به لیگ‌های خارجی		
P12, p13, p14	افزایش و راحتی ارتباطات جهانی		
P1, p2, p4, p6, p10	افزایش تعداد ورزشکاران مهاجر	تعداد مهاجران	
P1, p4	افزایش طرفداران فرهنگ مهاجرت		
P1, p4, p5, p6, p7, p8, p10, p13, p14	الگوبرداری از ورزشکاران مهاجر	الگوبرداری	تقلید از دیگران
P1, p4, p8, p10, p13	الگوبرداری از ورزشکاران خارجی		
P1, p4, p5, p10, p14	الگوبرداری از دوستان و آشنایان		
P1, p2, p3, p4, p5, p6, p7, p8, p10, p12, p14, p15, p16, p17	امید به آینده بهتر		
p5, p6, p7, p8	تفکر برنده بودن	زندگی فردی	
P1, p2, p3, p8, p10, p12, p14, p15, p16	فرآیند استخدام آسان		
P1, p2, p3, p5, p8, p10, p12, p16, p17	تامین زندگی ورزشکار بعد از دوره حرفه‌ای		آینده‌نگری نخبه‌ها
p5, p6, p7, p8, p10, p15, p16, p17	ایجاد تمهیدات لازم برای اعضای خانواده		
P1, p2, p3, p4, p7, p8	تحصیل فرزندان	اعضای خانواده	
p5, p6, p7, p8	دسترسی به خدمات پزشکی		

P8, p9, p10, p11, p14	تجربه زندگی در شهرهای مدرن و پیشرفته		
P3, o4, p6, P8, p9 p10, p11, p12	زندگی راحت و توام با آرامش		
P8, p9, p10, p11, p12, p14, p15, p16	تبعیت از خانواده		
P8, p9, p10,	مهاجرت به کشورهای دیگر بخاطر ازدواج	چالش‌های	
p10, p11, p12, p14	تجربه دوره قهرمانی با ملیت‌های مختلف	زندگی فردی	
P8, p9, p12, p14	دغدغه‌های دوران بازنشستگی		توسعه ابعاد
P8, p9	تشویق دوستان و اعضای خانواده برای مهاجرت		زندگی
P8, p9, p10, p11, p14	آشنایی و همکاری با افراد مختلف در کشورهای دیگر		
P1, p2, p4, p12	افزایش منزلت اجتماعی		
P1, p2, p4	کم‌رنگ شدن محبوبیت بعد از دور ماندن از میادین	ارزش‌گذاری	
P1, p2, p5, p6, p12	جایگاه اجتماعی ورزشکاران (ارزش و اعتبار اجتماعی)	اجتماعی	
P1, p2, p10, p11	سرمایه اجتماعی بیشتر		
P14, p15	قوانین ساده مهاجرت		
P15	فعالیت آژانس‌های مختلف مهاجرت	فرآیند آسان	
P5, p6, p16	حمایت دولت از ورزشکاران مهاجر در بعضی از کشورها	مهاجرت	
P13, p14	اقدامات راحت برای اخذ ویزای اقامت		مهاجرپذیری
P15	اعطای اقامت موقت برای شرکت در بعضی از رقابت‌ها (لیگ الماس)	قوانین اقامت	کشور مقصد
P11, p14	اخذ اقامت دائم		

(SSIM) برابر با A باشد، در ماتریس دسترسی، (j و i) برابر با صفر و (j و i) برابر یک می‌شود. چنانچه (j و i) در ماتریس (SSIM) برابر با X باشد، در ماتریس دسترسی، (j و i) و (j و i) به یک تبدیل می‌شود. اگر (j و i) در ماتریس (SSIM) برابر با O وارد شود، در ماتریس دسترسی، (j و i) و (j و i) صفر می‌شود. همچنین، با در نظر گرفتن رابطه تسری، ماتریس دسترسی نهایی برای عامل‌ها بدست آمد و ماتریس دسترسی اولیه، سازگار شد. به این ترتیب برخی از عناصر صفر تبدیل به ۱ شدند که به صورت (1^*) نشان داده شده است، یعنی اگر عامل A با عامل B و عامل B هم با عامل C رابطه داشته باشد، آنگاه عامل A هم با عامل C رابطه دارد (جدول ۵).

پس از شناسایی عوامل اثرگذار (۱۳ عامل)، ماتریس خود تعاملی^۱ (SSIM)، 13×13 تنظیم و از پاسخ دهنده‌ها خواسته شد تا با نمادهای (A, V, O, X) نوع ارتباطات دو به دوی عامل‌ها را مشخص کنند که در نهایت ماتریس خود تعاملی ایجاد شود، به ازای هر « j, i » ارتباط میان دو عامل در چارچوب بررسی زیر است: V (عامل i بر j تاثیر دارد)، A (عامل j بر i تاثیر دارد)، X (رابطه دوسویه) و O (نبود رابطه). در ادامه با تبدیل نمادهای ماتریس خود تعاملی (SSIM) برحسب قواعد به اعداد صفر و یک می‌توان به ماتریس دسترسی^۲ (RM) دست پیدا کرد. برای این منظور، چنانچه تقاطع عوامل (i و j) در ماتریس (SSIM) برابر با V بود، در ماتریس دسترسی، (j و i) تبدیل به یک و (i و j) برابر صفر می‌شود. اگر (j و i) در ماتریس

1. Structural Self-Interaction Matrix

2. Reachability Matrix

جدول ۴. ماتریس خودتاملی (SSIM) عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

J \ i	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. الگوبرداری													
۲. جاذبه‌های مالی کشور مقصد													
۳. توسعه ورزش													
۴. فرآیند انتخابی نادرست													
۵. باورها و تفکرات محدود													
۶. موقعیت نامناسب کشور مبدا													
۷. قدرت رسانه													
۸. سیستم مدیریت ناکارآمد													
۹. آینده‌نگری نخبه‌ها													
۱۰. ساختار اقتصادی معیوب													
۱۱. بی‌ثباتی سیاسی													
۱۲. مهاجرپذیری کشور مقصد													
۱۳. توسعه ابعاد زندگی													

جدول ۵. ماتریس دسترسی اولیه و نهایی عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

عامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	قدرت نفوذ
۱. الگوبرداری	۱	۱	۱	۱	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۰
۲. جاذبه‌های مالی کشور مقصد	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۹
۳. توسعه ورزش	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۹
۴. فرآیند انتخابی نادرست	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۰
۵. باورها و تفکرات محدود	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۶
۶. موقعیت نامناسب کشور مبدا	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۸
۷. قدرت رسانه	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۸
۸. سیستم مدیریت ناکارآمد	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۳
۹. آینده‌نگری نخبه‌ها	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۰
۱۰. ساختار اقتصادی معیوب	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۲
۱۱. بی‌ثباتی سیاسی	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۲
۱۲. مهاجرپذیری کشور مقصد	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱
۱۳. توسعه ابعاد زندگی	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱*	۱۰
میزان وابستگی	۹	۸	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۰	۳	۳	۱۳	۱۱	

هر عامل از ماتریس دستیابی نهایی استخراج نمود، مجموعه خروجی‌ها شامل خود عامل و

برای تعیین روابط و سطح‌بندی عامل‌ها، باید مجموعه خروجی‌ها و مجموعه ورودی‌ها را برای

به منظور یافتن اجزای تشکیل دهنده سطح بعدی سیستم، اجزای بالاترین سطح آن در محاسبات جدول مربوط حذف می شود و عملیات مربوط به تعیین اجزای سطح بعدی مانند روش تعیین اجزای بالاترین سطح انجام می شود؛ این عملیات تا آنجا تکرار می شود که اجزای تشکیل دهنده کلیه سطوح سیستم مشخص شوند (جدول ۶).

عامل‌هایی که از آن تأثیر می‌پذیرند و مجموعه ورودی‌ها شامل خود عامل و عامل‌هایی که بر آن تأثیر می‌گذارند است. پس از تعیین مجموعه‌های ورودی و خروجی، اشتراک این مجموعه‌ها برای هر یک از عوامل تعیین می‌شود. از این طریق، مجموعه مشترک برای هر عامل بدست می‌آید، عامل‌هایی که مجموعه خروجی و مشترک آنها کاملاً مشابه باشند، در بالاترین سطح از سلسله مراتب مدل ساختاری - تفسیری قرار می‌گیرند.

جدول ۶. تعیین سطوح عوامل موثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

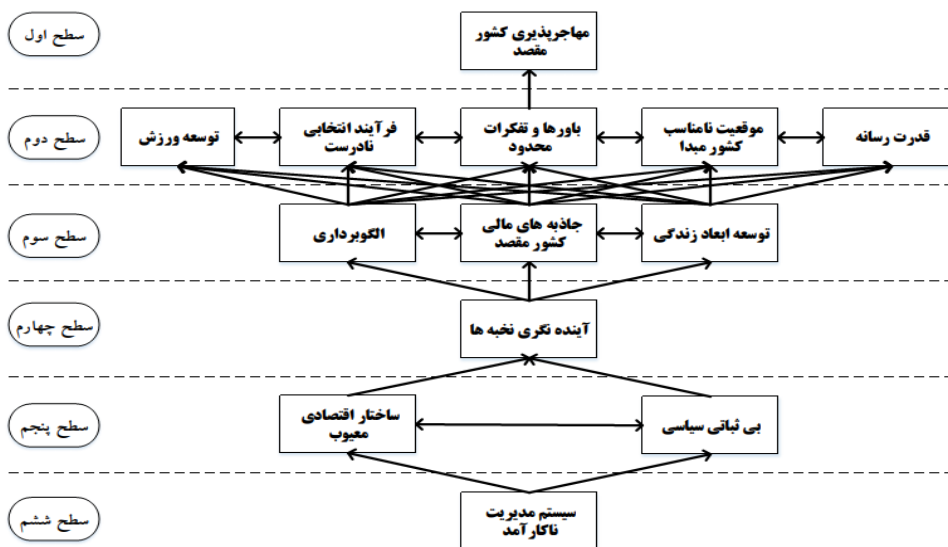
عامل	مجموعه ورودی	مجموعه خروجی	مشترک	سطح
۱	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۴-۳-۲-۱	سوم
۲	۱۳-۱۲-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۴-۲-۱	۱۳-۴-۲-۱	سوم
۳	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۱	دوم
۴	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱ ۱۳	دوم
۵	۱۲-۷-۶-۵-۴-۳	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۷-۶-۵-۴-۳	دوم
۶	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۷-۶-۵-۴-۳	دوم
۷	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۷-۶-۵-۴-۳	دوم
۸	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۸	۸	ششم
۹	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۴-۳-۱	۱۳-۹-۷-۶-۴-۳-۱	چهارم
۱۰	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۱-۱۰-۸	۱۱-۱۰	پنجم
۱۱	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۱-۱۰-۸	۱۱-۱۰	پنجم
۱۲	۱۲	۱۳-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۲	اول
۱۳	۱۳-۱۲-۹-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱	۱۳-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۴-۳-۲-۱	۱۳-۹-۷-۶-۴-۳-۲-۱	سوم

است. عامل «مهاجرپذیری کشور مقصد» در سطح اول قرار گرفت، به طوری که این عامل در سلسله مراتب مدل ساختاری- تفسیری عوامل

از آنجا که در این پژوهش خروجی‌ها و اشتراک معیارها شش بار برابر شد، مدل ساختاری- تفسیری پژوهش نیز در شش سطح ارائه شده

می‌پذیرد، عامل «سیستم مدیریت ناکارآمد» در سطح ششم بر سایر عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی تاثیر می‌گذارد.

مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در بالاترین موقعیت قرار دارد، بدین معنی که بر هیچ یک از عوامل تاثیرگذار نیست بلکه از همه آنها تأثیر

شکل ۱. مدل ساختاری- تفسیری عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

وابستگی پایین)، وابسته (قدرت نفوذ پایین، وابستگی بالا)، پیوندی (قدرت نفوذ بالا، وابستگی بالا) و مستقل (قدرت نفوذ بالا، وابستگی پایین) دسته‌بندی شدند (Ravi et al, 2005).

با توجه به یافته‌های حاصل از ماتریس دسترسی نهایی در مدل‌سازی ساختاری- تفسیری، قدرت نفوذ و وابستگی عوامل مطابق جدول ۷ محاسبه شد. عوامل با توجه به قدرت نفوذ و وابستگی، در چهار سطح خودمختار (قدرت نفوذ پایین،

جدول ۷. قدرت نفوذ و وابستگی عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی

عامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
قدرت نفوذ	۱۰	۹	۹	۱۰	۶	۸	۸	۱۳	۱۰	۱۲	۱۲	۱	۱۰
وابستگی	۹	۸	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱	۱۰	۳	۳	۱۳	۱۱

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان داد ۱۳ عامل اصلی بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران اثر دارد که بر اساس مدل ساختاری- تفسیری (ISM)، در شش سطح طبقه‌بندی شدند و بیانگر این است که سطوح پایین‌تر، بر روی سطوح بالاتر تأثیرگذاری بیشتری دارند، از این‌رو، تفسیر یافته‌ها نیز براساس اهمیت و سطوح آنها از سطح شش به سطح یک مورد بحث قرار می‌گیرند.

اولین و مهم‌ترین عامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران، عامل سیستم مدیریت ناکارآمد بود که به عنوان عامل اصلی و زیربنایی و تأثیرگذار بر سایر عوامل مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران به شمار می‌آید. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های Bagheri et al, 2019، Nikooye et al, 2020، Micheline, 2020 و Rojo et al, 2021 همسو می‌باشد. در تبیین این نتایج می‌توان این‌گونه بیان کرد، امروزه مدیران نیاز به بهبود روزافزون رویکرد استراتژیک و برنامه‌ریزی قابلیت‌های گوناگون در منابع انسانی دارند، آنان نیاز دارند تا به نحو مؤثری، مسائل فشارزا و استراتژیک را شناسایی کنند و برای مقابله با دشواری‌ها، برنامه‌های مناسبی طراحی و تدوین کنند، افزون بر این، مدیران نیازمند هماهنگی اثرگذار برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های اصلاحی برای بقا و حفظ بهره‌وری هستند (Safari et al, 2015).

نتایج پژوهش نشان داد که نظام مدیریتی ناکارآمد و بی‌کفایت با تفکرات محدودکننده و استراتژی‌های نامعلوم توسط مدیران، از عوامل برانگیزنده گرایش به مهاجرت در بین نخبه‌های ورزشی در ایران است، به طوری‌که سیاسی‌شدن و دولتی‌شدن افراطی ورزش و جریان مدیریتی غیرکارآمد و

غیرمتعهد و دایره بسته مدیریت در ورزش کشور، سیاست درهای بسته مدیران و بی‌نیازی به نظرات نخبگان و صاحب‌نظران، عدم توجه به الگوها و استانداردهای ملی و جهانی و کشورهای پیشرفته، عدم داشتن طرح و برنامه مشخص و منسجم برای استعدادیابی ورزشی و همچنین حفظ و نگهداشت نخبه‌های ورزشی، عدم توجه به شایسته‌سالاری و بکارگیری نیروهای لایق و متعهد ورزشی در بخش‌های مختلف از جمله عواملی هستند که باعث مهاجرت ورزشکاران به سایر کشورها می‌شود.

نتایج پژوهش حاکی از آن بود، عامل‌های بی‌ثباتی سیاسی و ساختار اقتصادی معیوب در کشورهای مبدا در سطح پنجم مدل عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی قرار دارد، یافته‌های این بخش با نتایج پژوهش Bagheri et al, 2019، Nikooye et al, 2021، Bagherzadeh & Shariati, 2021، Rojo et al, 2020 و Micheline, 2020 همخوانی دارد. ساختار اقتصادی و سیاسی یک کشور رابطه تنگاتنگ و در عین حال پیچیده‌ای با یکدیگر دارند، به طوری که ساختار سیاسی کشور به عنوان سیستم هدایت‌گر مدیریت اقتصادی کشور عمل نموده و منعکس‌کننده تفکرات اقتصادی آن سیستم سیاسی می‌باشد، از این حیث هرگونه اختلال در نهاد مدیریتی یک کشور با عنوان بی‌ثباتی سیاسی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه می‌تواند باعث بی‌ثباتی اقتصادی شود (Heidari & Sadeghpour, 2015). با توجه به این مطالب بی‌ثباتی سیاسی در کشور و تاثیر آن بر جنبه‌های مختلف باعث افزایش مهاجرت به ویژه در بین نخبگان می‌شود. همچنین، شرایط مالی ضعیف نقش بسزایی در مهاجرت ورزشکاران به سایر کشورها دارد، طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول، در سال‌های اخیر شرایط

این‌گونه بیان کرد، برای بهبود رفتار منابع انسانی باید عوامل تأثیرگذار بر آن شناسایی شود. بدین منظور باید استراتژی‌های لازم برای بهبود کمیت و کیفیت رفتار منابع انسانی شناسایی شود و در جهت بهبود آن تلاش نمود. رفتار منابع انسانی ارتباط مثبتی با نوع کار، نگرش، انگیزش، توانایی و کیفیت ابعاد زندگی آنها دارد (Khalilipour & et al, 2021)؛ طبق نظریه Maslow نخبه‌های ورزشی برای برطرف کردن نیازهای خود به سایر کشورها مهاجرت می‌کنند؛ به طوری که بر اساس سلسله مراتب نیازهای Maslow، پایین‌ترین سطح هرم از اساسی‌ترین نیازها (فیزیولوژیک، امنیت) تشکیل شده است و نیازهایی (اجتماعی، احترام، خودیابی) که ماهیت روانی و اجتماعی دارند در سطوح بالای هرم قرار دارند، با توجه به این نظریه تا زمانی که نیازهای طبقات پایین هرم ارضاء نشود، انسان به نیازهای طبقات بالاتر فکر نمی‌کند (Abedi & Hosseini, 2014)، ورزشکاران نیز از این قاعده مستثنی نیستند، چنانچه آنها احساس کنند در جهت ارضای نیازهای مادی، معنوی و روحی- روانی خود دچار کمبود خواهند شد، تمایل به مهاجرت در آنها تقویت می‌شود و کشورهای دیگر را برای رفع نیازها و تامین آینده خود و خانواده انتخاب می‌کنند؛ این امر به ویژه در رابطه با ارضای نیازهای مادی که می‌تواند سایر نیازهای را تحت تأثیر قرار دهد، بیشتر به چشم می‌خورد. از طرفی، با توجه به نظریه یادگیری اجتماعی^۱ Bandura بر این باور است که یادگیری افراد از طریق مشاهده، تقلید و مدل‌سازی رخ می‌دهد (Bandura, 1978)، بر این اساس، مهاجرت ورزشکاران را می‌توان بر پایه این نظریه تبیین نمود. یافته‌های

اقتصادی و وضعیت مالی کشورها در کنار مسئله جنگ که موضوعی سیاسی - اجتماعی می‌باشد، از عوامل مهم مهاجرت بوده است (The International Monetary Fund, 2017). به طوری که نخبه‌های ورزشی در شرایط مالی ضعیف و فشارهای اقتصادی برای دستیابی به شرایط زندگی بهتر مجبور به مهاجرت از کشور می‌شوند. عامل آینده‌نگری نخبه‌های ورزشی تأثیر بسزایی در مهاجرت آنها در ایران دارد و این عامل در سطح سوم مدل این پژوهش قرار گرفت همچنین اهمیت این عامل در یافته‌های پژوهش‌های Bagheri et al, 2019, al, 2020 و Nikooye et al, 2020 Michellini, 2020 نشان داده شده است. در واقع، امید به زندگی بهتر و آینده‌نگری، احساس وجد و نشاط را در بر می‌گیرد و هنگامی تجربه می‌شود که فرد آینده بهتری را متصور باشد و مطابق نظریه Snyder، فرد در سایه دو مفهوم امید و آینده‌نگری، درک روشنی از اهداف ارزشمند خود بدست می‌آورد و توانایی تدوین راهبرد برای دستیابی به این اهداف را می‌تواند داشته باشد که قدرت اراده، قدرت راهیابی و تشخیص موانع لازمه این کار است (Snyder et al, 2000). یافته‌های پژوهش نشان داد، دسترسی به فرصت‌های شغلی و درآمد بیشتر و همچنین برخورداری از حمایت‌های مالی در راستای ارتقای ابعاد زندگی در کشورهای مهاجرپذیر و همچنین الگوبرداری از افراد مهاجرت کرده، از عوامل مهاجرت ورزشکاران و نخبه‌ها محسوب می‌شود، به این نتایج در پژوهش‌های ShariatNejad et al, 2022, Bagheri et al, 2019, Marques et al, 2020 و Oonk, 2020 و Çimen et al, 2020 نیز اشاره شده است. در تبیین نتایج پژوهش می‌توان

^۱. Social Learning Theory

زند؛ از این رو سازمان و فدراسیون‌های ورزشی، همچون دیگر سازمان‌ها ناگزیرند بطور دائم بر امور و رویدادهای داخلی و خارجی مختلف نظارت کنند تا در زمان مناسب برحسب ضرورت، خود را با این تغییرات وفق دهند، چون در دنیایی که با سرعت سرسام‌آوری در حال تغییر است دیگر نمی‌توان از تصمیم‌های یکباره و مبتنی بر قضاوت‌های شهودی استفاده کرد (Gohari et al, 2021). در راستای تایید مطالب فوق، یافته‌های پژوهش نشان داد که عوامل قدرت رسانه، توسعه ورزش، فرآیند انتخابی نادرست و باورها و تفکرات محدود و موقعیت نامناسب کشور مبدأ از عوامل مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی در ایران محسوب می‌شوند و با نتایج پژوهش‌های Bagherzadeh & Shariati, 2021، Çimen & et al, 2020، Marques & et al, 2022، Oonk, 2020، Michelinini, 2020 و Garrett & et al, 2020 مطابقت دارد.

عامل مهاجرپذیری کشور مقصد در سطح اول مدل پژوهش قرار دارد به طوری که این عامل تحت تاثیر عوامل دیگر مؤثر بر مهاجرت نخبه‌های ورزشی قرار گرفته است، به این نتایج در پژوهش Oonk, 2020 و Michelinini, 2020 نیز اشاره شده است. در سال‌های اخیر تاثیر راهبردی و بالقوه فرآیند جذب و تامین افراد به ویژه نخبه‌های ورزشی به نحو فزاینده‌ای مورد توجه کشورها قرار گرفته است، زیرا سرمایه انسانی نخبه به مثابه منبع اصلی مزیت رقابتی پایدار، درحال جایگزینی با اشکال دیگر سرمایه است (Teimouri & et al, 2018)؛ در تأیید این موضوع یافته‌های پژوهش حاکی از آن است، کشورهایی که از کمبود سرمایه انسانی نخبه برخوردار هستند به فکر جبران این کمبود از طریق جذب سرمایه‌های انسانی از سایر کشورها هستند.

پژوهش نشان داد، افزایش مهاجرت بین ورزشکاران نخبه و همچنین مهاجرت دوستان و آشنایان آنها از عوامل برانگیزاننده تمایل به مهاجرت نخبه‌های ورزشی به سایر کشورها می‌باشد.

براساس نظریه مدل‌سازی^۱ رسانه‌ها قدرت و نفوذ گسترده‌ای بر جنبه‌های مختلف زندگی مخاطبان دارند و سبک‌های زندگی و الگوهای روزانه آنها را تحت تاثیر قرار می‌دهند (Giddens, 2008) و افزون بر این، McLuhan بر اساس نظریه دهکده جهانی، عامل اصلی تحولات ساختاری در جوامع گوناگون را تحول در نظام‌های ارتباطی معرفی می‌کند و معتقد است رسانه‌ها نقش پررنگی را در این خصوص ایفا می‌کنند و امکان ایجاد ارتباط آسان، بی‌واسطه و چهره‌به‌چهره را برای مخاطبان مختلف فراهم می‌کنند (Khajehsarvy & Sohrabzadeh, 2017). در کشورهایی که ورزشکاران از حمایت سازمان‌های مختلف برخوردار هستند و همچنین ساختار ورزش آنها به شکلی است که باشگاه‌ها به صورت خصوصی اداره شده و لیگ‌های حرفه‌ای آنها با حضور بازیکنان و مربیان تراز اول دنیا در سطح بالایی برگزار می‌شود، این عوامل در قالب توسعه ورزش باعث جذب ورزشکاران از سایر کشورها می‌شود. از طرفی، بررسی عملکرد برخی سازمان‌های نشان می‌دهد آنهایی که برای انجام مأموریت و دستیابی به اهداف خود از مدیریت قوی و استراتژی مناسب استفاده کرده‌اند، به موفقیت‌های چشم‌گیری دست یافته‌اند در واقع سازمان‌ها برای بقا و رشد خود در این محیط پرقابله و ناپایدار، به پذیرش استراتژی ناگزیرند و برای عبور از چالش‌ها باید به فرآیند مدیریت استراتژیک در زمینه‌های مختلف تکیه

^۱. Modeling

جامع حفظ و نگهداشت نخبه‌های ورزشی و همچنین نظام جامع بازنشستگی از ورزش قهرمانی را انجام دهند. همچنین، در بعضی از قوانین تصویب شده نظیر قانون ۹۴ برنامه ششم توسعه، مبنی بر حکم قانونی ممنوعیت کمک به ورزش حرفه‌ای در راستای حمایت از نخبه‌های ورزشی بازنگری و اصلاحاتی را انجام دهند و در نهایت شرایط مورد نیاز برای بکارگیری نخبه‌های ورزشی در امور مدیریتی و اجرایی ورزش نظیر بخش‌های مختلف فدراسیون‌های ورزشی و وزارت ورزش و جوانان به منظور ارتقای حس تعهد آنها نسبت به کشور را فراهم کنند. شایان ذکر است که این پژوهش در مسیر انجام با محدودیت‌هایی روبه‌رو بوده است. مثلاً می‌توان به عدم دستیابی به اطلاعات و آمارهای دقیق مهاجرت ورزشکاران اشاره کرد.

به صورت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی از نتایج پژوهش می‌توان این‌گونه بیان کرد، با توجه به اینکه منابع انسانی نخبه و کارآمد نظیر نخبه‌های ورزشی در عرصه‌های مختلف ملی، نقش حیاتی دارند، پس مدیریت ناکارآمد و بی‌ثباتی سیاسی و شرایط ضعیف مالی ورزشکاران نقش مهمی در مهاجرت نخبه‌های ورزشی از کشور ایفا می‌کنند؛ مدیریت کارآمد در این زمینه نشان دهنده نوعی تغییر پارادایم از مدیریت منابع انسانی سنتی به مدیریت منابع انسانی نوینی است دربرگیرنده توجه ویژه به نخبه‌های ورزشی و نگهداشت آنها در ایران است. از این رو بر مبنای نتایج پژوهش به مدیران ارشد و سیاست‌گذاران در حوزه ورزش به عنوان متولی اصلی ورزش کشور پیشنهاد می‌شود که اقدامات لازم را در راستای تدوین و نهادینه نمودن نظام

Reference

- Abedi Ardakani, M & Hosseini, M (2014). The Study of Relation between Political Participation and Hierarchy of Needs Theory; Case study of Yazd University Staff. *Political Knowledge*, 10(1), 87-111. [In Persian]
- Abedi Jafari, H., Salmani, D & Radmand, M. (2010). Evaluating Human Resource Requirements of the Fifth Development Plan: A Futures Study Approach. *Strategy*, 18(3), 345-364. [In Persian]
- Arango, J. (2017). Theories of international migration. In *International Migration in the New Millennium* (pp. 25-45). Routledge.
- Bagheri, H., Qavam Sefat, M., & Haseli, M. (2019). Identifying and Prioritizing Factors Affecting Immigration of Elite athletes in Iran. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 6(2), 257-276. [In Persian]
- Bagherzade, F., & Shariati, M. (2021). Pathology of the Migration Behavior of Iranian Athletes: A Qualitative Approach Based on Push-Pull Theory. *New Trends in Sport Management*, 8(31):152-139. [In Persian]
- Bandura, A. (1978). Social learning theory of aggression. *Journal of Communication*, 28(3), 12-29.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Bertollo, M., Robazza, C., Falasca, W.N., Stocchi, M., Babiloni, C., Del Percio, C., et al. (2012). Temporal pattern of pre-shooting psycho-

- physiological states in elite athletes: a probabilistic approach. *Psychology of Sport & Exercise*, 13, 91- 98.
- Bryan, G., Chowdhury, S., & Mobarak, A.M. (2014). Underinvestment in a profitable technology: The case of seasonal migration in Bangladesh. *Econometrica*, 82(5), 1671-1748.
  - Çimen, Z., Eraslan, A., & Sarol, H. (2019). Motivators and Problems of Being a Global Migrant (Outsource) Soccer Labor in Turkey: A Preliminary Study. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 1-13.
  - Dehghani Firouzabadi, J & Soleimani, F. (2019). The Impacts of the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran on the International Norms. *Journal of Foreign Policy*, 32(4), 65-90. [In Persian]
  - Ellermann, A. (2020). Discrimination in migration and citizenship. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(12), 2463-2479.
  - Garrett, S, Vickers, E., Fletcher, D., & Taylor, G. (2020). Sport migration from the UK to the US: The student-athlete experience. *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*, 14(1), 19-40.
  - Giddens, A (2008). Global perspectives, Translated: Mohammadreza Jalaipour, 3rd Edition, Tarhe Noo Publishers, Tehran.
  - Gohari, Z., Emadi, S., Zarei, H., & Jabbari, G. (2021). Compilation of a document on the strategic development of beach soccer in Iran. *Contemporary Studies on Sport Management*, 11(21), 205-221. [In Persian]
  - Hashemi, A., & Ghasemi, Y. (2020). Doing a Research by Thematic Analysis: A Practical, Step-by-Step Guide for Learning and Teaching (Case Study: Music usage of M.A Students at Ilam University). *Ilam Culture*, 20(64.65), 7-33. [In Persian]
  - Heidari, H., & Sadeghpour, A. (2015). The Impacts of Tourism, Energy Consumption and Political Instability on Economic Growth in the D-8 Countries. *Economic Growth and Development Research*, 6(21), 28-11. [In Persian]
  - Hooman, H.A. (2017). Research Methology in Behavioral Sciences (research foundations), 9st Edition, Organization of studying and compiling university books in Islamic and human sciences, Tehran. [In Persian]
  - Hosseini, Z, Honari, H, Ghafari, F (2020). Identifying Factors Affecting Sports Migration of Elite Athletes in Iran, *Organizational Behavior Management Studies in Sports*, 7(25), 95 – 109. [In Persian]
  - Hughes, C. (2021). Conditional Cash Transfers and Migration: Reconciling Feminist Theoretical Approaches with the New Economics of Labor Migration. *Demography*, 58(1), 383-391.
  - International Organization for Migration (2020). The New 'UN Migration Agency' in Critical Perspective.
  - Iran migration Outlook (2021). Analytical-critical discussion about the origins and consequences of Iranian immigration, Iran Immigrant Observatory, Sharif University Policy Research Institute. [In Persian]

- Khajehsarvy, Gh., & Sohrab Zadeh, A. (2017). The Media and Depersonalization of Power, *Strategic Policy Research*, 6(22), 69-96. [In Persian]
- Khastar, H (2009). A Method for Calculating Coding Reliability in Qualitative Research Interviews. *Methodology of Social Sciences and Humanities*, 15(58), 161-174. [In Persian]
- khalilipour, H., Nadaf, M., & Sinaei, H. (2021). The Effect of Perception of Financial and Nonfinancial Performance Evaluative Measures on Motivation and Behavioral Outcomes Water and Wastewater Employees's Motivation in Ahwaz. *The Journal of Productivity Management*, 15(3), 209-243. [In Persian]
- Marques, R. F. R., Barker-Ruchti, N., Schubring, A., Marchi Júnior, W., Menezes, R. P., & Nunomura, M. (2022). Moving Away: Intra-National Migration Experiences of Brazilian Men Elite Futsal Players During Youth. *International Review for the Sociology of Sport*, 57(6), 940-959.
- Michelini, E. (2020). Coping with sport ambitions after forced migration: strategies of refugee athletes. *European Journal for Sport and Society*, 17(4), 357-373.
- Oonk, G. (2020). Sport and nationality: towards thick and thin forms of citizenship. *National Identities*, 24(3), 1-19.
- Mohamad, R.R. (2021). Sport and Forced Displacement: Exploring the Journeys of the 2020 Refugee Olympic Team Candidates, Master's Thesis, University of Clermont Auvergne, University of Pavia.
- Nikooye, M., Shirvani Naghani, M., Darvishi, F., & Bayat, R. (2020). Identifying and prioritizing the multi-dimensional factors affecting the process of brain drain (analyzing and predicting the fourth wave of this phenomenon in Iran: from 2011 to 2025), *Majlis and Rahbord*, 27(104), 127-154. [In Persian]
- Orłowski, J., Wicker, P., & Breuer, C. (2018). Labor migration among elite sport coaches: An exploratory study. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(3), 335-349.
- Ravi, V., Shankar, R., & Tiwari, M. K. (2005). Productivity improvement of a computer hardware supply chain. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 54(4), 239-255.
- Rojo, J. R., Malagutti, J. P. M., Canan, F., Hirata, E., & Starepravo, F. A. (2021). Welcome to Brazil: An analysis of the migration of foreign players to Brazilian basketball. *Journal of Anthropology of Sport and Physical Education*, 5(2), 3-12.
- Shariat Nejad A, Souri, E, Saedi A (2022). Identifying Antecedent and a Posteriori of Human Capital Flight in Sports. *Human Resource Management in Sport*; 9(2):433-456.
- Shirkhani, M. A., & Baizidi, R. (2018). Immigration, Human Capital Exit and Development: Comparing Iran and Turkey. *Political and International Approaches*, 10(2), 98-122. [In Persian]
- Sine Agergaard & Vera Botelho (2014) The way out? African players' migration to Scandinavian women's football. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 17(4), 523-536.

- Safari, A., & Farokhi, M., SalehZadeh, R. (2015). Pathology of Human Resource Systems. *Journal of Research in Human Resources Management*, 7(1), 83-111. [In Persian]
- Snyder, C.R., Ilardi, S.S., Cheavens, J., Michael, S.T., Yamhure, L., & Sympson, S. (2000). The role of hope in cognitive-behavior therapies. *Cognitive therapy and Research*, 24(6), 747-762.
- Soti, A., Shankar, R., & Kaushal, O. P. (2010). Modeling the enablers of Six Sigma using interpreting structural modeling. *Journal of Modelling in Management*, 5(2), 124-141.
- Sotiriadou, K. P., & Shilbury, D. (2009). Australian elite athlete development: An organisational perspective. *Sport management review*, 12(3), 137-148.
- Tabatabaee A, Hasani P, Mortazavi H, Tabatabaieichehr M (2013). Strategies to enhance rigor in qualitative research. *Journal of Khorasan University of Medical Sciences*, 5(3), 663-670. [In Persian]
- The International Monetary Fund (2017). IMF Annual Report 2017.
- The World Bank. (2017). Migration and Remittances Data, Annual Remittances Data (updated as of Apr. 2018). Available at: <http://www.worldbank>.
- Teimouri, N., Rangriz, H., Abdollahi, B., & Zeinabadi, H. (2018). Prioritizing the Factors Affecting the Recruitment of Human Resource and Providing an Appropriate Model Based on the Merit System. *Journal of Research in Human Resources Management*, 10(2), 207-230. [In Persian]
- United Nations Development [UNDP] (2008). Human Development Report. New York: Oxford.
- Van Mol, C., Snel, E., Hemmerchts, K., & Timmerman, C. (2018). Migration aspirations and migration cultures: A case study of Ukrainian migration towards the European Union. *Population, space and place*, 24(5), 2131- 2142.